

Independent
Project
Accountability
Mechanism

Izvještaj o procjeni

DFF Adriatic Metals

Projekt EBRD-a broj 52342

Predmet 2022/02

Mart 2023.

Nezavisni mehanizam odgovornosti u realizaciji projekata (IPAM) je mehanizam odgovornosti Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). IPAM nezavisno razmatra pitanja koja istaknu pojedinci ili organizacije u vezi s projektima koje finansira Banka za koje se vjeruje da su uzrokovali ili bi mogli uzrokovati štetu. Svrha mehanizma je olakšati rješavanje društvenih, ekoloških i pitanja transparentnosti među akterima projekta; utvrditi je li Banka poštivala svoju Politiku zaštite okoliša i socijalnu politiku i odredbe Politike pristupa informacijama koje se konkretno odnose na projekt; i gdje je primjenjivo, razmotriti sve neusklađenosti sa ovim politikama, sprječavajući tako njihovo buduće nepoštivanje od strane Banke.

Za više informacija o IPAM-u, kontaktirajte nas ili posjetite stranicu www.ebrd.com/project-finance/ipam.html

Kontakt informacije Nezavisni mehanizam odgovornosti u realizaciji projekata (IPAM) Evropska banka za obnovu i razvoj Five Bank Street London E14 4BG Telefon: +44 (0)20 7338 6000 Email: ipam@ebrd.com	Kako podnijeti pritužbu IPAM-u Zabrinutosti u vezi sa ekološkim i društvenom utjecajem EBRD-jevih projekata možete izraziti elektronskom poštom, telefonom ili pisanim putem ili putem internetskog obrasca koji možete naći na stranici: https://www.ebrd.com/project-finance/ipam.html
--	---

SADRŽAJ

Izvršni sažetak	5
1. Pozadina.....	6
1.1. Zahtjev.....	6
1.2. Projekt i njegov trenutni status	6
1.3. Napredak predmeta do danas.....	7
2. Procjena	7
3. Terenska posjeta	8
4. Sažetak stajališta strana	11
4.1 Podnositelji zahtjeva	11
4.2. Klijent	12
4.3. Uprava EBRD-a.....	13
4.4. Ostali akteri	14
5. Odluke	15
6. Zaključak i sljedeći koraci.....	16

Osim ako nije drugačije naznačeno, u ovom izvještaju velikim slovima su pisani oni izrazi koji su kao takvi određeni u Politici projektne odgovornosti iz 2019. godine.

LISTA SKRAĆENICA

Skraćenice	Puni naziv
Odbor	Upravni odbor Evropske banke za obnovu i razvoj
Predmet	Razmatranje zahtjeva prema Politici odgovornosti u realizaciji projekata nakon što je zahtjev registriran.
CAO	Glavni službenik za odgovornost EBRD-a i voditelj IPAM-a
Registar predmeta	Registar predmeta kreiran u skladu sa članom III, stavom 3.1 Politike odgovornosti u realizaciji projekata, koji se može pronaći na internetskoj stranici IPAM-a .
Usklađenost	Funkcija IPAM-a koja utvrđuje je li EBRD poštivao svoju Okolišnu i društvenu politiku ili specifične odredbe svoje Politike o pristupu informacijama u vezi s projektom.
EBRD (ili banka)	Evropska banka za obnovu i razvoj
ESIA	Procjena utjecaja na okoliš i društvo
ESP	Okolišna i socijalna politika EBRD-a koja je na snazi u vrijeme odobrenja Projekta
Nezavisni mehanizam odgovornosti u realizaciji projekata (ili IPAM)	Mehanizam EBRD-a za podnošenje pritužbi na projekte uspostavljen u skladu sa Politikom odgovornosti u realizaciji projekata iz 2019.
Voditelj IPAM-a	Generalni direktor EBRD-a odgovoran za vođenje IPAM-a, provedbu Politike odgovornosti u realizaciji projekata i za donošenje odluka za koje je IPAM nadležan prema navedenoj Politici
PAP	Politika odgovornosti u realizaciji projekata iz 2019.
Strane	Pojedinci, subjekti i/ili organizacije koje imaju direktni interes u predmetu. Strane mogu biti (ali ne isključivo): podnositelji zahtjeva; njihovi zastupnici, ako ih imaju; relevantni odjel, tim ili jedinica Banke; klijent; i drugi finansijeri Projekta ili drugi subjekti odgovorni za provedbu Projekta
Rješavanje problema	Funkcija IPAM-a koja podržava dobrovoljno rješavanje sporova između podnositelja zahtjeva i klijenta kako bi se riješili ekološki, društveni i problemi transparentnosti koji su istaknuti u zahtjevu, bez pripisivanja krivnje ili greške.
PSD	Sažetak projekta
Predsjednik	Predsjednik EBRD-a

Izvršni sažetak

Zahtjev¹

[Nezavisni mehanizam odgovornosti u realizaciji projekata](#) (IPAM) zaprimio je 15. augusta 2002. godine [zahtjev](#) od 103 stanovnika (u daljem tekstu: Podnositelji zahtjeva) Parka prirode Trstionica i Boriva u općini Kakanj u Bosni i Hercegovini. Podnositelji zahtjeva, koji su željeli ostati anonimni zbog straha od odmazde, izrazili su zabrinutost oko nekoliko stvari u vezi sa [projektom kompanije DFF Adriatic Metals \(OP ID 52342\)](#) (u daljem tekstu: Projekt). U zahtjevu ističu da od 2020. godine svjedoče utjecajima na prirodne resurse tog područja koji se ogledaju u bespravnoj sječi šume koju su kanton i općina planirali zaštititi. Ističu također probleme zagađenja nekoliko izvora pitke vode zbog ispuštanja otpadnih voda u rijeke. Tvrdi da je teška mehanizacija nelegalno ulazila u to područje uzrokujući utjecaje na okoliš, poput klizišta, buke, vibracija i bušenja.

U komunikaciji sa IPAM-om, Podnositelji zahtjeva izrazili su interes da se njihov zahtjev razmotri u okviru Funkcije usklađenosti.

Projekt²

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) uložila je kapital od 6,2 miliona GBP (6,84 miliona EUR) u kompaniju Adriatic Metals PLC (u daljem tekstu: Klijent) putem kompanije [DFF Adriatic Metals \(OP ID 52342\)](#). Banka ovim ulaganjem pomaže Klijentu da sa istraživanja pređe na izgradnju rudnika na nalazištu metalnih ruda u Varešu, u Zeničko-dobojskom kantonu, Bosna i Hercegovina. Projekt je odobren 6. oktobra 2020. i banka ga je klasificirala u kategoriju B prema svojoj Okolišnoj i socijalnoj politici jer je smatrala da ovakvo korištenje kapitalnih prihoda nije povezano sa značajnim ekološkim i društvenim (E&S) rizicima i utjecajima. Međutim, svaki naknadni događaj na izgradnji rudnika Vareš bi bio svrstan u kategoriju A, koja zahtijeva provođenje procjene utjecaja na okoliš i društvo (ESIA).

IPAM proces

IPAM je ovaj zahtjev registrirao 5. oktobra 2022. kao [Predmet 2022/02](#), čime je pokrenuo fazu procjene koja je trajala do početka marta 2023. U skladu s [Politikom odgovornosti u realizaciji projekata iz 2019. \(PAP\)](#), IPAM je proveo dubinsku analizu zahtjeva i pregledao dodatnu dokumentaciju koju su strane dostavile, održao online sastanke sa timom Banke koji je odgovoran za Projekt, predstavnicima Klijenta i Podnositeljima zahtjeva. U periodu od 5. do 8. decembra 2022. godine IPAM je posjetio Bosnu i Hercegovinu kako bi se lično sastao sa Podnositeljima zahtjeva, Klijentom i drugim relevantnim akterima te obišao područje projekta koje se opisuje u zahtjevu.

Zaključak i sljedeći koraci

Na temelju aktivnosti poduzetih tokom faze procjene IPAM je utvrdio da ne postoje uvjeti za pokretanje inicijative za rješavanje problema budući da Podnositelji zahtjeva nisu spremni učestvovati u procesu rješavanja spora. Strane su obaviještene da će predmet biti prebačen Funkciji usklađenosti koja će razmatrati je li zahtjev prihvatljiv za analizu usklađenosti.

¹ Zahtjev je dostupan na: [2022/02 Request ENG](#)

² EBRD-ov sažetak projekta dostupan je na: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/52342.html>

Ovaj izvještaj o procjeni je dostavljen stranama i objavljen u virtualnom spisu predmeta pod nazivom [Predmet 2022/02](#) na engleskom i bosanskom jeziku, nakon što je dostavljen Upravi i predsjedniku na znanje.

1. Pozadina

1.1. Zahtjev³

Dana 15. augusta 2022. IPAM je zaprimio [zahtjev](#) sa potpisima 103 stanovnika Parka prirode Trstionica i Boriva u općini Kakanj, Bosna i Hercegovina. Podnositelji zahtjeva, koji su iz straha od odmazde željeli da njihova imena ostanu anonimna, okupili su se kako bi izrazili svoju zabrinutost u vezi sa [projektom kompanije DFF Adriatic Metals-a \(OP ID 52342\)](#) koji finansira EBRD.

Podnositelji zahtjeva navode da od 2020. godine svjedoče utjecajima projekta na prirodne resurse i da je ispuštanje vode u rijeke zagađilo izvore pitke vode u tom području. Podnositelji zahtjeva također tvrde da je u tom području korištena teška mehanizacija, bez odgovarajućih dozvola, što je dovelo do povećanja buke i vibracija, a u konačnici i do klizišta. Nadalje, Podnositelji zahtjeva tvrde da Klijent vrši nezakonitu sječu u području koje su Kanton i Općina planirali zaštititi. Na koncu, Podnositelji zahtjeva su izrazili zabrinutost zbog toga što zajednica nije bila uključena ni konsultirana.

Podnositelji zahtjeva su zatražili da se njihova zabrinutost razmotri u okviru Funkcije usklađenosti.

1.2. Projekt i njegov trenutni status⁴

Ulaganjem 6.2 miliona GBP (6.84 miliona EUR), EBRD je upisao 2,6 posto osnovnog kapitala u kompaniji Adriatic Metals PLC. Ovim ulaganjem Banka je podržala prelazak poslovanja kompanije sa istraživanja na izgradnju rudnika. Prihodima od upisa osnovnog kapitala Banke finansiraju se inženjerske i ekonomske studije izvodljivosti koje su prihvatljive Banci (BFS) i sa njima povezani prethodni troškovi za projekt rudnika u Varešu.

Kompanija Adriatic Metals PLC i njihova podružnica Eastern Mining razvijaju projekt Vareš koji se nalazi u blizini grada Vareša u Bosni i Hercegovini. Projekt obuhvata podzemni rudnik polimetala Rupice koji se nalazi 8,7 km zapadno od grada Vareša; i postrojenje za preradu Vareš, koje se nalazi u Tisovcima 3,5 km istočno od Vareša. Za povezivanje ove dvije lokacije, izgradit će se vučna cesta od 24,5 km koja će uglavnom prolaziti kroz šumsko zemljište. Adriatic Metals trenutno ne planira ponovno pokrenuti radove na površinskom kopu Veovaca koji je ranije bio u upotrebi.

Banka je 6. oktobra 2020. odobrila finansiranje projekta, kao projekta kategorije B prema Okolišnoj i društvenoj politici iz 2019. i projekat se trenutno provodi.

Kako se navodi u projektnom sažetku, kapitalni prihodi ne bi trebali biti povezani sa značajnim ekološkim i društvenim rizicima i utjecajima. Međutim, kao uvjet za unos kapitala EBRD-a, Adriatic Metals mora uskladiti sve svoje aktivnosti sa zahtjevima EBRD-a u pogledu izvedbe te u odgovarajućem trenutku izraditi i objaviti procjenu utjecaja na okoliš i društvo (ESIA) za sve projekte iz kategorije A.

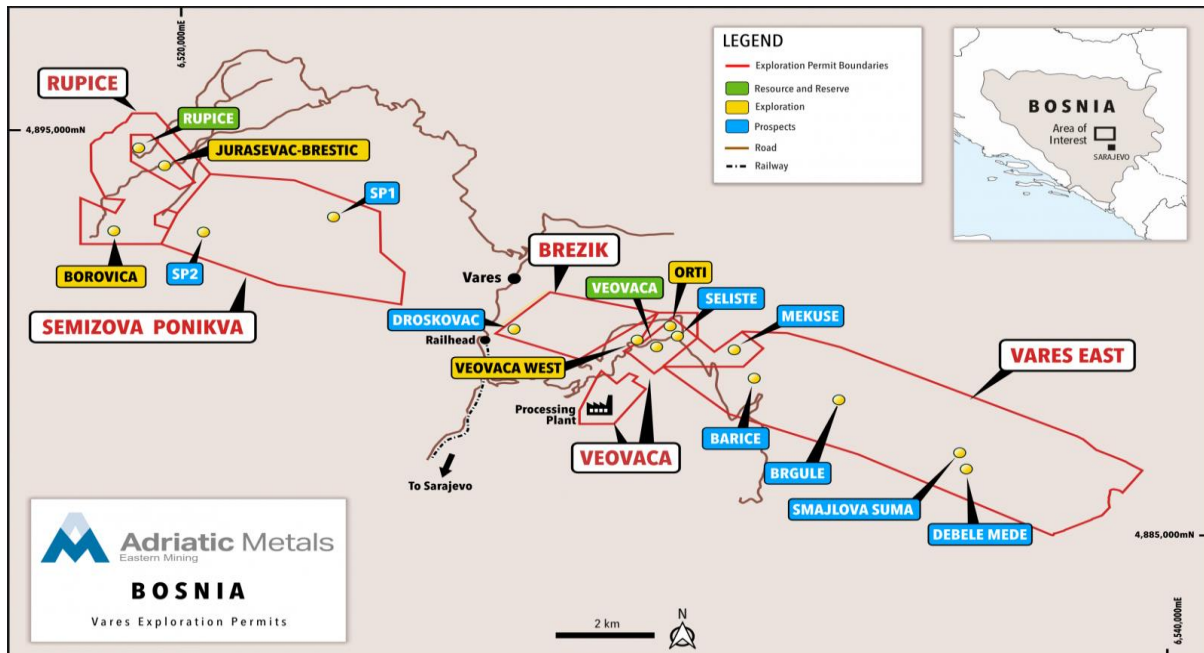
Kompanija Adriatic Metals je izradila i objavila procjenu utjecaja na okoliš i društvo u skladu sa zahtjevima u pogledu izvedbe, koja uključuje netehnički sažetak, plan uključivanja relevantnih aktera i niz planova upravljanja okolišem i društvom. ESIA je morala biti dostupna na internetu 60 dana, a relevantni akteri su morali biti uključeni, između ostalog putem javnih sastanaka. Iako ne

³ Zahtjev je dostupan u sažetku predmeta na: [2022/02 Request ENG](#)

⁴ Podaci su preuzeti iz EBRD-ovog sažetka projekta koji je dostupan na: <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/psd/52342.html> i netehničkog sažetka procjene utjecaja na okoliš i društvo za Rudnik polimetala Vareš, septembar 2021.

finansira razvoj projekta rudnika Vareš, EBRD prati njegov razvoj u sklopu svog vlasničkog ulaganja u Adriatic Metals.

Projekt Vareš

Izvor: Netehnički sažetak procjene utjecaja na okoliš i društvo za Rudnik polimetala Vareš, septembar 2021.

1.3. Napredak predmeta do danas

IPAM je 5. oktobra 2022. registrirao zahtjev jer je isti zadovoljio kriterije za registraciju utvrđene u članu 2.2 (b) PAP-a, i u toj fazi nije potpadao ni pod jedan od eliminacijskih kriterija iz člana 2.2 (c) PAP-a. Registracija zahtjeva je administrativni korak⁵ kojim se utvrđuje da su ispunjeni sljedeći kriteriji:

- svi obavezni podaci su dostavljeni;
- pritužbe se odnose na specifične obaveze Banke koje proizilaze iz Okolišne i društvene politike i odredbi Politike pristupa informacijama koje se konkretno odnose na projekt;
- odnosi se na projekt koji je Banka odobrila; i
- Zahtjev je podnesen u roku od 24 mjeseca od datuma kada je Banka prestala imati finansijski interes u projektu.

2. Procjena

Odmah nakon registracije, zahtjev je upućen na procjenu, kako je predviđeno članom 2.3 PAP-a iz 2019. kako bi se:

- stekla jasnija slika problema istaknutih u zahtjevu;
- sa stranama razmotrile funkcije rješavanja problema i usklađenosti, njihov djelokrug i ishodi;
- procijenila spremnost strana da idu ka jednoj ili drugoj funkciji;
- dobile najnovije informacije u vezi sa drugim pokušajima rješavanja problema, ako je primjenjivo; i
- donijela konačna odluka sa tri alternativna ishoda:

⁵ Registracija Zahtjeva ne podrazumijeva odlučivanje o osnovanosti, istinitosti ili ispravnosti njegovog sadržaja, niti može suspendirati interes Banke u Projektu.

- Predmet bi se mogao nastaviti rješavati u okviru Funkcije rješavanja problema, a na osnovu sporazuma koji bi potpisali Podnositelj zahtjeva i Klijent; ili
- Predmet bi se mogao uputiti na Funkciju usklađenosti, ukoliko se ne postigne dogovor u okviru Funkcije rješavanja problema ili na izričiti zahtjev Podnositelja zahtjeva; ili
- Predmet bi mogao biti zatvoren.

Standardno trajanje ove faze je 40 radnih dana od datuma registracije zahtjeva, ali se ono može produžiti kako bi se osigurala opsežnija obrada podataka ili ako je potreban prevod dokumenata prema PAP-u. Procjena u ovom predmetu počela je 5. oktobra 2022. i dovršena je početkom marta 2023.

U skladu s pristupom utvrđenim u PAP-u (vidi član 2.3 PAP-a), tim IPAM-a je u fazi procjene proveo sljedeće aktivnosti:

- pregled relevantnih projektnih dokumenata;
- virtualni sastanci sa timom Banke koji je odgovoran za projekt, predstavnicima Klijenta i Podnositeljima zahtjeva;
- terenska posjeta Bosni i Hercegovini u periodu od 5. do 8. decembra 2022 radi sastanaka sa Podnositeljima zahtjeva, Klijentom i drugim relevantnim akterima te obilazak relevantnog projektnog područja.

3. Terenska posjeta

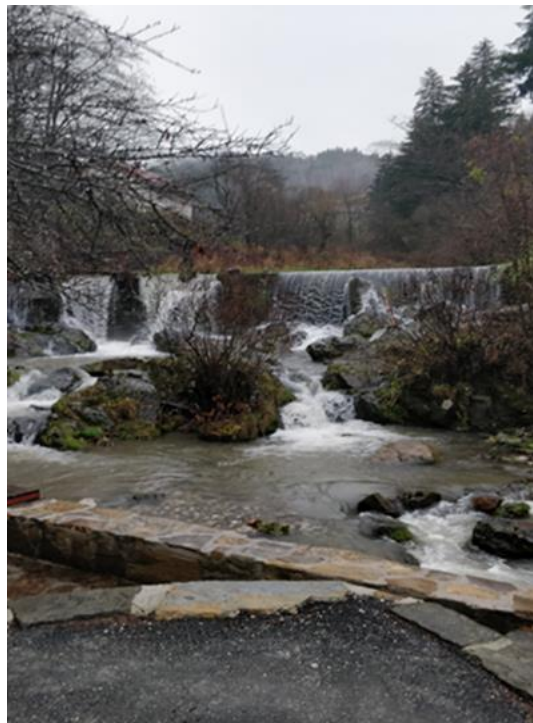
Tim IPAM-a je posjetio lokaciju projekta početkom decembra 2022.⁶ kako bi se sastao sa Klijentom i Podnositeljima zahtjeva i stekao jasniju sliku o projektu i pritužbama istaknutim u zahtjevu. IPAM je posjetio pogođeno područje, prvo sa Podnositeljima zahtjeva, a potom i sa Klijentom kako bi sagledao perspektivu objiju strana.

Tokom posjete, IPAM se sastao sa predstavnicima Agencije za vodno područje rijeke Save, Općine Kakanj, načelnikom Općine, Agencije za šumarstvo Vareš i predstavnicima vodoprivrednih poduzeća iz Kaknja i Vareša.

IPAM im se svima želi zahvaliti na spremnosti na saradnju sa delegacijom i na otvorenom razgovoru o problemima istaknutim u zahtjevu.

⁶ Delegacija IPAM-a, koju su činili glavna službenica za odgovornost EBRD-a, voditeljica Funkcije za rješavanje problema IPAM-a i član Funkcije usklađenosti, posjetila je BiH u periodu od 5. do 8. decembra 2022.

Fotografije lokacije projekta i susjednih područja

Izvor: IPAM

4. Sažetak stajališta strana

U ovom dijelu su data stajališta Podnositelja zahtjeva, Klijenta i uprave Banke koja je IPAM zabilježio tokom virtualnih i sastanaka uživo. Prije finaliziranja ovog izvještaja, IPAM je sa stranama podijelio njegove relevantne dijelove kako bi osigurao da su informacije obuhvaćene izvještajem tačne, i uvažio dostavljene komentare.

4.1 Podnositelji zahtjeva

Tokom faza registracije i procjene, od augusta 2022. do februara 2023. godine, tim IPAM-a je često komunicirao sa Podnositeljima zahtjeva putem e-pošte i virtualnih platformi te je razmotrio nekoliko popratnih dokumenata koje su Podnositelji zahtjeva dostavili. Pored toga, IPAM je direktno razgovarao sa dvoje predstavnika Podnositelja zahtjeva tokom posjete IPAM-a Bosni i Hercegovini. Nadalje, IPAM je obavio naknadni razgovor sa Podnositeljima zahtjeva nakon povratka iz misije.

Premda se rudarske aktivnosti projekta odvijaju u općini Vareš Podnositelji zahtjeva su tokom ovih razgovora istakli da se njihov utjecaj osjeća u općini Kakanj⁷ gdje Podnositelji zahtjeva žive. Izrazili su svoje protivljenje rudarskim aktivnostima na tom području i spomenuli da su kreirali [on-line platformu](#) na Facebooku kako bi javnost informirali o stanju.

Tokom sastanka je istaknuto nekoliko problema: radovi bez dozvola, štetni utjecaji na faunu i floru i zadiranje u područje prašume koje se trebalo proglasiti zaštićenim područjem; onečišćenje vode i utjecaj na zdravlje zbog prisutnosti teških metala u zraku i vodi.

S jedne strane, tvrde da projekt vrši radove bez odgovarajućih dozvola i da su u šumu nezakonito uveli tešku mehanizaciju. Kako navode, izvedeni radovi su povećali nivo buke na dotad mirnom području, a zbog vibracija su učestala i klizišta. Podnositelji zahtjeva također tvrde da su svjedočili nezakonitoj sječi šume od jednog od izvođača projekta koji je odgovoran za izgradnju nove ceste kroz šumsko područje između Kakanja i Rupica. Kao primjer su naveli nezakonito postavljanje privremene betonare u Mehoriću, na obali rijeke Trstionice, za mljevenje i preradu šljunka i kamena za potrebe izgradnje na lokalitetu rudnika. Radi postrojenja betonare je izvršena sječa stabala, a jalovina je odložena na riječne obale. Potvrdili su da je postrojenje uklonjeno sa te lokacije, ali se žale da jalovina nije uklonjena iako je Klijent u augustu 2022. obećao da će ga ukloniti.

Što se tiče utjecaja na faunu i floru, navode kako u posljednje vrijeme nestaju neke zaštićene vrste, naročito obalne vrste. Iako rudnik donosi kratkoročne koristi, smatraju da on stvara dugoročne utjecaje na okoliš.

Podnositelji zahtjeva navode da je voda iz lokalnih rijeka nekada bila pitka i da je opsluživala oko 40.000 stanovnika općine Kakanj, ali je zbog projekta sada zamućena i nije za piće. Uz to, objasnili su da je nekoliko lokalnih potoka nestalo te strahuju da će u skoroj budućnosti više prirodnih izvora vode nestati ili neće biti za piće zbog planiranih rudarskih aktivnosti na tom području.

Strahuju i da bi odlaganje teških metala u vodu moglo utjecati na zdravlje stanovnika tog područja.

Podnositelji zahtjeva su nadalje objasnili da u Općini Kakanj nisu održane konsultacije te da su mještani saznali za projekt tek u julu 2022. godine kada su otkrili privremenu betonaru u Mehoriću i počeli tražiti informacije. Po njihovom mišljenju, Klijent i općina su trebali konsultirati stanovništvo i obavijestiti ih o utjecajima, ali to se nije dogodilo.

⁷ Općina Kakanj se nalazi nekih 50 km od nalazišta mineralnih sirovina u Varešu.

Tražeći informacije zatražili su sastanak sa Klijentom, koji je održan u julu 2022⁸. Tokom tog sastanka, izrazili su svoju zabrinutost, a predstavnici Klijenta su obećali da će poduzeti korektivne mjere. Međutim, radnje koje je Klijent poduzeo nisu bile zadovoljavajuće i zbog toga su se odlučili obratiti IPAM-u.

Podnositelji zahtjeva su naveli da su svjesni mandata koji IPAM ima i da razmatraju i druge opcije za rješavanje ovih problema, poput domaćih sudova.

Potvrdili su da im je krajnji cilj zaštita područja koje bi, prema općinskim i kantonalnim planovima, trebalo biti proglašeno parkom prirode. Zbog toga su podnijeli krivičnu tužbu protiv Klijenta, općinskih vlasti i javnih tijela nadležnih za izdavanje dozvola.

Tokom sastanka, podnositelji zahtjeva su potvrdili da ne vjeruju da bi uključivanje u inicijativu za rješavanje problema sa kompanijom Adriatic Metals bilo produktivno te su se stoga odlučili za postupak u okviru Funkcije usklađenosti.

4.2. Klijent

IPAM je 18. oktobra 2022. imao virtualni sastanak sa predstavnicima kompanije Adriatic Metals, a potom i direktne susrete 7. decembra 2022. u njihovom uredu u Varešu, kom prilikom je organiziran i terenski posjet području u kojem se projekt provodi. IPAM je razmijenio nekoliko pisanih komunikacija sa Klijentom tokom faza registracije i procjene i pregledao projektne dokumente koje je Klijent dostavio.

Premda u Bosni i Hercegovini postoji rudarska tradicija i kultura, iz kompanije Adriatic Metals navode kako je ova kompanija među prvim međunarodnim investitorima koji grade moderni rudnik u ovoj zemlji. Prema njihovim riječima, njihova ulaganja čine oko 25 posto ukupnih direktnih stranih ulaganja u BiH.

Što se tiče projektnih aktivnosti i vremenskog okvira, Klijent ističe da je izgradnja započela 2021. godine, a da se početak komercijalne proizvodnje planira u trećem kvartalu 2023. godine, dok će rudnik biti potpuno operativan u drugom kvartalu 2024.

Klijent smatra da zajednica snažno podržava ovaj projekt jer su ih uključili i nastojali riješiti njihove brige, kako one tehničke tako i one koje se odnose na prilike za zapošljavanje.

Priznaju da je njihov plan saradnje sa stanovnicima općine Kakanj bio ograničen na nekoliko zajednica u tom području, budući da je mapiranjem relevantnih aktera predviđeno da će se projektne aktivnosti ograničiti na općinu Vareš.

Na upit o njihovim stavovima u vezi sa pritužbama iznesenim u zahtjevu, Klijent je naveo da je podizvođač (*Trgošped*), koji je angažiran za izvođenje zemljanih radova na eksploatacijskom polju u Rupicama, prepoznao potrebu da obnovi postojeći šumski put u Mehoriću kako bi poboljšao pristup gradilištu projekta. Objasnili su da su ti radovi uključivali čišćenje grmlja i lišća koje se nadvijalo s obje strane ceste, što je moglo doprinijeti tome da se Podnositelji zahtjeva žale IPAM-u.

Nadalje, ističu da je *Trgošped* instalirao privremenu betonaru u području Mehorića za dopremanje cementa iz Kaknja do gradilišta. Klijent je pojasnio da oni nisu znali za navodno ispiranje betonskih kamiona riječnom vodom, a kada su saznali, zatražili su uklanjanje betonare i sanaciju tog područja.

⁸ Podnositelji zahtjeva podijelili su s IPAM-om zapisnik i videozapis sastanka sa Klijentom iz jula 2022.

Što se tiče kvalitete vode, Klijent navodi da kontinuirano provode hidrološka ispitivanja u saradnji s nezavisnim stručnjacima, lokalnim agencijama odgovornim za vodu tj. JKP Vareš i Vodocom iz Kaknja. Klijent potvrđuje da projekt, iako smješten u Varešu, crpi vodu iz rijeka i potoka koji teku kroz Kakanj. Navode kako posjeduju dozvole izdate od JKP Kakanj, koje je odgovorno za kontrolu protoka vode. Dodaju da su prema Elaboratu procjene utjecaja na okoliš i društvo obavezni pratiti kvalitetu vode u Varešu i Kaknju i uspoređivati je sa referentnim vrijednostima.

Prema navodima Klijenta, rezultati ispitivanja više parametara vode ukazuju da projektne aktivnosti nisu zagađivale rijeke, da su nivoi kisika bili normalni i da nije bilo degradacije riječnog životinjskog svijeta. Međutim, Klijent priznaje da je tokom početnih građevinskih radova u rudniku došlo do povećanog ispuštanja neotopljenih krutih tvari u vodu, poput gline, što bi moglo objasniti zamućenost vode. Što se tiče odlaganja jalovine, Klijent navodi da je ona uklonjena sa ruba ceste i da su trenutno u procesu uspostavljanja skladišta otpada na lokaciji rudnika.

Klijent je potvrdio da su tokom faze izgradnje rezultati praćenja bioraznolikosti pokazali određeni gubitak vodene bioraznolikosti te da je pripremljen plan obnove za Vrući potok. Smatraju da su utjecaji na Vrući potok bili privremeni, zbog sječe stabala i erozije tla, te da se već provodi nekoliko aktivnosti na sanaciji pogođenog područja. Nadalje dodaju, premda Elaborat procjene utjecaja na okoliš i društvo predviđa ispuštanje vode u ovaj potok, kompanija planira izgraditi postrojenje za reciklažu otpadnih voda kako bi se izbjeglo ispuštanje vode u Vrući potok,

Pojasnili su, također, da su junu 2022. godine, odmah nakon što su saznali za zabrinutost Podnositelja zahtjeva, organizirali javni sastanak u Kaknju na kojem su saslušali sve izražene zabrinutosti i zajednički dogovorili kako sanirati utjecaje na okoliš. Pored toga, objasnili su da je kompanija Adriatic Metals otvorena za nastavak direktne komunikacije sa Podnositeljima zahtjeva te da su voljni poduzeti sve potrebne mjere kako bi riješili njihove zabrinutosti. Dodali su da su Podnositelje zahtjeva pozvali da posjete lokaciju projekta, ali poziv nije prihvaćen.

Na koncu, Klijent je izrazio svoju snažnu opredijeljenost da se problemi Podnositelja zahtjeva riješe kroz Funkciju rješavanja problema. Vjeruju da bi kroz olakšani dijalog sve strane mogle osigurati bolje ishode, kako za ljude tako i za okoliš koji je pogođen utjecajima projekta.

4.3. Uprava EBRD

IPAM je 18. oktobra 2022. održao virtualni sastanak sa Upravom EBRD-a i nakon toga je nastavio održavati komunikaciju putem elektronske pošte. Banka je dala najnovije informacije o provedbi projekta i izrazila svoje stajalište o problemima koji su prijavljeni IPAM-u. Tim je podijelio dokumente vezane uz projekt koje je IPAM pregledao.

Rukovodstvo banke je objasnilo je da je EBRD odobrio i potpisao projekt DFF Adriatic Metals u oktobru 2020. Iste godine, Banka je upisala novoizdane dionice koje čine 2,6 posto osnovnog kapitala kompanije Adriatic Metals. Dodali su i da dionice kompanije Adriatic Metals kotiraju na Australskoj i Londonskoj berzi. Precizirali su da se glavna imovina ove kompanije nalazi u Bosni i Hercegovini, dok kompanija ima i istraživački projekt u Srbiji.

Iz rukovodstva banke su precizirali da je svrha EBRD-ovog ulaganja od 6,2 miliona GBP bila da podrži finalizaciju studije izvodljivosti za rudarske aktivnosti, što bi kompaniji omogućilo da prikupi dodatna sredstva za izgradnju rudnika. Banka je pojasnila da je udio EBRD-a u kompaniji Adriatic Metals u početku iznosio 2,6 posto, dok trenutno predstavlja samo 1,9 posto osnovnog kapitala kompanije.

Što se tiče trenutnog statusa projekta, Banka je potvrdila da je kompanija završila polovinu građevinskih radova, te da se puštanje rudnika u pogon planira krajem drugog kvartala 2023, a da će se sa prepadom početi u trećem kvartalu 2023.

Kako navode iz Banke, dionička transakcija je kategorizirana u kategoriju B jer su sredstva EBRD-a korištena samo za studiju izvodljivosti. Objasnili su, međutim, da su angažirali vanjske konsultante da naprave dubinsku analizu i ocijene korištenje sredstava EBRD-a, kao i potencijalni budući projekt rudnika. Ovi konsultanti su također pomogli Banci pri izradi Akcijskog plana za zaštitu okoliša i društva, budući da je jedan od uvjeta Banke za vlasničke transakcije da kompanija u koju se ulaže mora uskladiti sve svoje aktivnosti sa zahtjevima EBRD-a. U Akcijskom planu zaštite okoliša i društva, koji je usaglašen sa kompanijom, navodi se da je kompanija dužna izraditi i objaviti sveobuhvatnu procjenu utjecaja na okoliš na temelju studije izvodljivosti i projekta rudnika. I kompanija i EBRD su objavili procjenu utjecaja na okoliš i društvo u oktobru 2021, tj. godinu dana nakon potpisivanja projekta sa kompanijom DFF Adriatic Metals.

Prema navodima rukovodstva Banke, relevantni akteri u zajednici su konsultirani i informacije o projektu objavljene u skladu sa Okolišnom i društvenom politikom Banke iz 2019. godine. Naglasili su da EBRD ne finansira projekt izgradnje rudnika u Varešu već samo prati njegov razvoj u sklopu svog vlasničkog ulaganja u kompaniju Adriatic Metals. Navode, također, da su do sada bili zadovoljni učinkom i izvještavanjem kompanije te načinom na koji je kompanija provodila Akcijski plan zaštite okoliša i društva i upravljala okolišnim i društvenim rizicima i utjecajima povezanim s projektom.

Što se tiče zahtjeva podnesenog IPAM-u, rukovodstvo Banke navodi da su upoznati sa grupom u zajednici koja je u julu 2022. izrazila zabrinutost u vezi sa djelovanjem Klijenta. Banka je potvrdila je da je Klijentov podizvođač postavio privremenu betonaru u starom šumskom kampu bez znanja kompanije ili Banke, ali navode da su za njezino postavljanje pribavljene sve dozvole.

Banka je nadalje pojasnila da je kompanija, odmah po saznanju o zabrinutostima zbog postavljanja betonare, organizirala sastanak zajednice u Kakanju, na koji su pozvani i Podnositelji zahtjeva. Objasnili su, također, da se na tom sastanku kompanija obavezala da će ukloniti betonaru i sanirati utjecaje na okoliš, što je već i uradila.

Banka je naglasila i da je upoznata sa zabrinutostima Podnositelja zahtjeva u vezi sa potencijalnim utjecajima projekta na neke vodotoke u općini Kakanj i obavezala se da će sarađivati sa kompanijom po tom pitanju.

Što se tiče dozvola, projektni tim je uvjerio IPAM da je kompanija slijedila pravni okvir koji se zahtijeva od kompanija koje posluju u rudarskoj industriji u Bosni i Hercegovini i da su pribavljene sve relevantne dozvole. Dodali su da procjena utjecaja na okoliš i društvo sadrži posebno poglavlje o svim dozvolama izdanim u okviru projekta.

Na koncu, svjesni da je rješavanje problema dobrovoljan proces, Banka je izrazila punu podršku i predanost bliskoj saradnji sa IPAM-om i Klijentom, ako Podnositelji zahtjeva pristanu na dijalog.

4.4. Ostali akteri

Tokom IPAM-ove misije u Bosni i Hercegovini (5. - 8. decembra 2022.) Klijent je, na zahtjev IPAM-a, organizirao sastanke sa drugim akterima projekta kako bi se tim IPAM-a informirao i njihovim stajalištima o projektu i zabrinutostima iznesenim u zahtjevu. U nastavku je predstavljen kratak sažetak ishoda sastanaka održanih sa Agencijom za vodno područje rijeke Save, načelnikom općine Vareš, Vodocomom i Šumarstvom iz Vareša i vlastima općine Kakanj.

Agencija za vodno područje rijeke Save, sa sjedištem u Sarajevu, zadužena je za izdavanje vodnih saglasnosti i odobravanje djelatnosti vodoopskrbe i odvodnje. Tokom sastanka, predstavnici agencije su izjavili kako su zadovoljni aktivnostima kompanije Eastern Mining i objasnili postupak dobivanja dozvola.

Načelnik Vareša je naglasio pozitivnu saradnju kompanije Eastern Mining sa općinom. Kazao je da je kompanija kreirala brojne mogućnosti za zapošljavanje lokalnog stanovništva što općina pozdravlja. Načelnik je objasnio da zahvaljujući poreznim doprinosima od kompanije Eastern Mining općina rješava neke hitne društvene potrebe. Izrazio je veliku podršku projektu i kazao da općina igra značajnu ulogu u širenju informacija o projektu i uključivanju lokalnog stanovništva. Iako su Podnositelji zahtjeva iz Kaknja, a ne iz Vareša, načelnik je izrazio interes da se njihovi problemi riješe i sugerirao da bi tješnja saradnja i dijalog između njega i načelnika Kaknja bio koristan. Što se tiče percepcije stanovništva o pitkoj vodi, načelnik je kazao da većina stanovništva Vareša umjesto vode iz slavine pije flaširanu vodu te da je to možda posljedica percepcije bolje kvalitete.

Vodocom Vareš nadzire vodosnabdijevanje općine Vareš. Kako kažu, njihov cilj je osigurati da stanovnici Vareša imaju neometan pristup čistoj vodi koja uglavnom dolazi iz sliva Bukovice. Potvrdili su da je ova agencija, u skladu sa svojim nadležnostima, ovlastila projekt da crpi vodu iz prirodnih izvora na području općine Vareš do maksimalno pet litara u sekundi. Objašnjavaju da se voda redovno testira i da nalazi ne pokazuju nikakav utjecaj projekta na ekološki tok.

Šumarija Vareš je odgovorna za zaštitu šuma na području općine Vareš, uključujući njihovu floru i faunu. Direktor agencije za šumarstvo pohvalio je saradnju koju ova agencija ima sa kompanijom Eastern Mining te je govorio o izuzetnoj predanosti kompanije pitanjima okoliša i bioraznolikosti.

Općina Kakanj graniči sa općinom Vareš, u kojem se projekt nalazi. Predstavnik Ureda načelnika je naveo da uprkos činjenici da su sve rudarske aktivnosti koncentrisane u Varešu, voda koju stanovništvo Kaknja konzumira dolazi iz Vareša. Kako navode, općina Kakanj je dužna osigurati da stanovnici imaju pristup čistoj vodi. Upoznati su sa problemima koji su istaknuti u zahtjevu upućenom IPAM-u, ali navode da je općina odlučila izbjeći sukob i zauzeti neutralan stav u ovom sporu. Ukazali su da je u skorije vrijeme došlo do promjene u percepciji stanovništva o kvaliteti vode, te prema njima dostupnim podacima oko 70% stanovništva Kaknja ne pije vodu iz slavine, već flaširanu vodu.

Vodocom Kakanj nadzire vodosnabdijevanje općine Vareš. Predstavnici Vodocoma iz Kaknja pozdravljaju projekt, ali žele dobiti garancije da buduće rudarske aktivnosti neće imati negativan utjecaj na kvalitetu i količinu vode koja opslužuje stanovnike Kaknja. Iz Vodocoma također pojašnjavaju da redovno prate i vrše ispitivanje vode kako bi osigurali besprijekorno vodosnabdijevanje svojih stanovnika. U svrhu transparentnosti, navode da sve rezultate ispitivanja vode objavljuju na svojoj internetskoj stranici. Iz Vodocoma savjetuju da kompanija Eastern Mining nastavi provoditi periodična ispitivanja vode u različitim vremenskim uvjetima kako bi se osigurala uporedivost podataka. Objasnili su da tokom ljetnih mjeseci dolazi do nestašice vode i izražavaju zabrinutost da bi se ovaj problem mogao nastaviti i u budućnosti, i da bi protok vode mogao biti smanjen jer Eastern Mining planira crpiti vodu iz prirodnih izvora.

Trgošped je podizvođač kompanije Eastern Mining zadužen za izgradnju pristupnih cesta do rudnika i pružanje ostalih građevinskih usluga za projekt. Direktor ove firme je potvrdio da je privremena betonara bila postavljena i da je radila u šumi u Mehoriću, na mjestu na kojem su nekada ranije bile šumske barake. Pored toga, navodi da su te aktivnosti bile u skladu sa lokalnim propisima te da su za to postojale sve dozvole. Međutim, potvrdio je da su, nakon što su Podnositelji zahtjeva kontaktirali IPAM, pristali ukloniti privremenu betonaru sa te lokacije i sanirati područje.

5. Odluke

Na temelju aktivnosti poduzetih u okviru procjene u vezi sa predmetom 2022/02, IPAM je donio sljedeće odluke:

- Nakon dubinske analize iznesenih problema, zaključeno je da zahtjev ispunjava kriterije za registraciju i;
- Nakon sastanka sa svim stranama, IPAM zaključuje da Funkcija rješavanja problema nije izgledna jer Podnositelji zahtjeva vjeruju da dijalog sa Klijentom ne bi bio učinkovit put za rješavanje njihovih zabrinutosti i potvrdili su da se ne žele upustiti u to i traže da se njihov zahtjev razmatra u okviru Funkcije usklađenosti.

6. Zaključak i sljedeći koraci

Budući da jedna od strana ne želi sudjelovati u inicijativi rješavanja problema, predmet će biti prebačen Funkciji usklađenosti, gdje će relevantni tim procijeniti slučaj kako bi utvrdio je li prihvatljiv za pregled usklađenosti na temelju kriterija postavljenih u PAP-u.

IPAM se želi zahvaliti Podnositeljima zahtjeva, Klijentu, upravi banke i drugim akterima na njihovom vremenu i doprinosima tokom faze procjene.

Shodno članu 2.3 (c) PAP-a iz 2019., Izvještaj o procjeni se dostavlja Upravi i predsjedniku na znanje. Nakon što se izvještaj o procjeni objavi stranama i u virtualnom spisu predmeta na [Predmet 2022/02](#) na engleskom i na bosanskom jeziku predmet će biti prebačen Funkciji usklađenosti.